

Disclaimer:

**Arshad Basheer madani ke urdu books ko
Roman English mai lane wale ahabab
Mubarakbadi ke mustahiq hai
ke unoun ne asan kia urdu reading Na janne
Waloun ke liye**

الحمد لله

فجزاكم هلا خيرا

**Note : arshad basheer madani ne Word to
Word check nahi kia Kiunke bohut books ko
roman Kia gaya un sab**

**ko Check karna asan nahi, time ka
commitment deegar Urdu books Aur syllabus
par laga huva hai is liye badi**

**mazirat ke sat arz hai ke jahan kahin apko
pronunciation ya talaffuz mai Diqqat lage
Urdu Janne Waloun se**

**asal Kitab ki taraf rujoo farmaen in sha
Allaah in sha Allaaah**

**Askislampedia ki Team ka shukriya ke Roman
mai book lane mai madad faramee**

Khas tour se

**Riaz bhai , shaikh abdullah Umeri, faheem
iqbal , Mushtaq ahmed Aur baz sisters bhi
hain jo madad kie Aur**

**kuch brothers bhi madad kie Likin ijazat nahi
hai ke unka naam zikr Kia jae Allaah qabool
farmae sab ki mahant**

Ameen

Shukriya

Shoba e nashro ishaat,

Askislampedia

SEERAT UN NABI ﷺ (HISSA SUWWAM)

Anasir e khutbah

Tamheed

Makkah se Aap ﷺ ki judaayi

Madinah ki taraf Aap ﷺ ki hijrat
Quba me Aap ﷺ ki aamad
Madina me Aap ﷺ ka daakhila
Hijrat ka pahla saal
Masjid Nabawi ki ta'ameer
Azaan ki mashroo'iat
Hazar me panch waqta namaz do, teen aur chaar raka'at kee gayi
Abdullah bin Salaam ka qubool e Islam
Ansaar wa muhajireen ke maa bain mawaakhaat
Saraaya aur ghazwaat ki tayaari
Hijrat ke doosra saal
Ghazwa Badr kibri
Ghazwa Badr ke taalluq se do za'eef waaqi'aat
Pahla waaqi'ah : Badr me padaav
Doosra waaqi'ah : Akaashah bin Muhsin Raziallahuanhu
Banu Qainaqa'a ka ek za'eef waaqi'ah
Ghazwa saweeq
San do hijri mazeed kuch kaam
Hijrat ka teesra saal
Ghazwa Uhad
San teen hijri ke mazeed kuch kaam
Hazrat Hamzah Raziallahuanhu ke taalluq se ek za'eef riwaayat
Hijrat ka chawtha saal
Banu nazeer ki jilaa watni
Hazrat Umm Salma Raziallahuanha ki shaadi aur Hazrat Husain Raziallahuanhu ki paida'ish
Hijrat ka paanchwaan saal
Ghazwa Ahzaab

Ek ghair mustanad aur za'eef waaqi'ah

Banu qareezah ka khaatma

Waaqi'ah ifk

Waaqi'ah ifk se maakhooz ek masla

Hijrat ka chata saal

Sulah hudaibiyah aur baite rizwan

Baadshah wa amra ke naam khutoot

Hijrat ka saatwaan saal

Ghazwa khaibar

Aap ﷺ ko yahoodiyah ka zahar waala gosht khilaana

Ummul Momineen Safia bint Hayi bin Akhtab aur Ummul Momineen

Maaria Raziallahuanha ki shaadi

Ghazwa zaat al riqa'a

Aayatul tayammum ka nuzool aur Aap ka umre qazaa

Hijrat ka aathwaan saal

Jung mawtah

Fatah makkah

Ghazwa hunain

Ghazwa ta'if

Hijrat ka nawaa saal

Ghazwa tabook

Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ka haj aur surah tawbah ki ibtedaayi

aayatun ka nuzool aur haj ka farziyat

Hijrat ka daswaan saal

Hajjatul wida'a

Aap ﷺ bees din ka aitekaaf, ramazan me do martaba Jibreel ko Quraan

sunaana aur surah Nasr ka nuzool

Gyaarahwah saal

Aap ﷺ ka marz

Aap ﷺ ki wafaat

Tamheed

Zer nazar tahreer dar asal Seeratun Nabi ﷺ par diye gaye khutbaat ka teesra hissa hai, jise raaqim sutoor qaari'een ke saamne "Seerat un Nabi ﷺ ka teesra hissa pesh karne ki sa'adat haasil kar raha ho..

Aap ﷺ ki kul umar :

Shaikh Safi ur Rahman Mubarakpuri Rahimahullah ki tahqeeq ke mutabiq Aap ﷺ ne kul 63 saal aur 4 din ki umar paayi. Chaalees saal ki umar me Aap ﷺ Nabi bane, Nabuwat ke baad 23 saal zinda rahe, 13 saal makkah me aur 10 saal madina me rahe. Hazrat Abdullah bin Abbas Raziallahuanhu farmaate hai :

«بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَرْبَعِينَ سَنَةً، فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ، ثُمَّ أَمَرَ بِالْهَجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ، وَمَاتَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ»

Tarjamah : "Allaah Taala Aap ﷺ ko chaalees saal ki umar me Nabi banakar mab'oos kiya, ba'asat ke baad Aap terah saal tak makkah me rahe phir Aap ko hijrat ka hukum diya gaya, hijrat ke baad Aap das saal tak zinda rahe aur tirsath saal ki umar me wafaat paaye." (Sahi Bukhari:3902)

Makkah se Aap ﷺ ki juda'i :

Aap ﷺ ko makkah bahut azeed aur mahboob tha, isliye makkah se hijrat ke waqt Aap makkah se kuch hi door ek maqaam hazwarah ke paas thahare, palat kar makkah ki jaanib dekha aur ghamgeen hokar kaha :

«وَاللَّهِ إِنَّكَ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ، وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَيَّ، وَلَوْلَا أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكَ مَا خَرَجْتُ»

Tarjamah : "Allaah ki qasam, too Allaah ke nazdeek sabse behtareen aur pasandeedah zameen hai, agar mujhe tujh se na nikaala jaata to mai nahi nikalta." (Sunan Tirmizi:3925)

Madina ki taraf Aap ﷺ ki hijrat :

Aap ﷺ aur Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ne teen raat ghaare soor me qiyaam kiya, chowthi raat jab Abdullah bin Areeqat aa gaya to Aap madina ki taraf chal pade. Raaste me doosre din Umm Ma'abad ke ghar se Aap ka guzar hua to Aap ﷺ ne us se mehmaan nawaazi ki darkhwaast kee lekin unhone kaha ke meri

bakriyaan charne ke liye door chali gayi aur kone me ek bakri hai jiske than me ek qatrah doodh nahi hai. Aap ﷺ us se ijaazat lekar usi bakri se bartan bhar doodh doha, umm ma'abad aur apne saathyon ko doodh pilaaya aur khud bhi khoob sair hokar piya uske baad ek aur bartan doodh nikaal kar umm ma'abad ke paas rakh kar apni manzil ki taraf nikal pade. Kuch der baad uska shawhar aaya aur doodh dekh kar ta'ajjub kiya to umm ma'abad saari baaten usko bata dee. Phir jab Aap ﷺ umm ma'abad ke ghar se jab kuch aage badhe to wahaan suraaqah bin maalik ja'asham se Aap ki mulaaqaat hui jo ina'am ki laalach me Aap ka peeche kar raha tha. Jab vo Aap ﷺ ke qareeb pahuch gaya to uske ghode ke pair zameen me dhans gaye, aakhirkaar usne Aap ﷺ se amaan maangi Aap ﷺ ne unhe amaan de diya aur kaha ke hamari baat logon se chupaaye rakhna chuna che jab bhi koyi use raaste me milta to us se kahta tum waapis chale jaa'o, mai yahaan Aap ﷺ ko har jagah talaash kiya lekin yahaan mujhe koyi nahi mila.

Quba me Aap ﷺ ki aamad :

Aap ﷺ aur Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu san 1 hijri 8 Rabi ul Awwal peer ke din madina se kuch faasle par quba naami ilaaqe me daakhil huye aur yahaan chaar din qiyaam kiya aur yahaan masjid quba ki bunyaad rakhi. Jis me do raka'at namaz padhna umrah karne ke barabar hai. Aap ﷺ ne farmaya :

“al salaatu fee masjidi quba in ka umrah”

Tarjamah : “Masjid quba me namaz padhna umrah karne ke barabar hai.”
(Sunan Tirmizi:324)

Paanchwen din Aap madina ke liye rawaana ho gaye jab Aap qabeela bani saalim ke paas pahunche to jumah ka waqt ho gaya tha, aap ne yaheen logon ke saath jumah ada kee, aur wahaan par ek masjid bhi banaayi gayi jiska naam masjide jumah hai.

Aap ﷺ ka madina me daakhila :

Banu saalim me jumah ki adaayagi ke baad Aap ﷺ ne madina ka rukh kiya, jab Aap ﷺ madina me daakhil huye to log Aap ke isteqbaal ke liye umad pade aur Aap ﷺ ki aamad par har ek ka chehra khushi se muskura raha tha aur har ek Aap ki mehmaan nawaazi ka sharf haasil karna chahta tha lekin Aap ﷺ ne farmaya, meri oontni ko chod do vo Allaah ki taraf se maamoor hai. Aap ki oontni ek maqaam par jaakar baith gayi, ye vahee maqaam hai jahaan aaj masjid nabawi hai, aur is jagah se sabse qareebi ghar Abu Ayyub Ansari Raziallahuanhu ka tha, Aap ne aage badh kar oontni ka kajaawah pakda aur apne ghar le gaye, Aap ﷺ ne farmaya, aadmi apne kajaawe ke saath hai.

Madina me Aap ﷺ ke isteqbaal ke taalluq se ek za'eef riwaayat :

Baaz log kahte hai ke jab Nabi Akram ﷺ madina me daakhil huye to bachchon ne ye nasheed padh kar Aap ﷺ ka isteqbaal kiya :

من ثنّيات الوداع "	"طلع البدر علينا
مادعا لله داع"	"وجب الشكر علينا
جنّت بالامر المطاع"	"أيها المبعوث فينا

Is nasheed ke baare me Shaikh Albani Rahimahullah farmaate hai ke ye nasheed mujhe talaash bisyaar ke bawajood kisi bhi mu'atabar kitab me nahi mili. Maghaazi ibn Ishaq, seerat ibn Hishaam aur na tabqaat ibn Sa'ad me iska zikr hai.

Kisi ne kaha ke usko jung badr ke baad padha gaya, kisi ne kaha ke isko jung tabook ke mauqe par padha gaya, kisi ne kaha ke hijrat ke mauqe par padha gaya, lekin Shaikh Albani Rahimahullah farmaate hai ke ye nasheed kisi bhi sahi sanad se saabit nahi hai.

Hijrat ka pahla saal :

Masjid Nabawi ki ta'ameer :

Aap ﷺ madina aane ke baad sabse pahle masjid nabawi ki ta'ameer me masroof ho gaye aur uske liye vo jagah khareedi gayi jahaan par Aap ﷺ ki oontni baithi thi, vo do yateem bachchon ki jagah thi. Aap ne masjid ke muttasil hi do hujre banaaye. Ek Sawdah bint Zam'ah Raziallahuanha ke liye aur ek Aisha Raziallahuanha ke liye.

Azaan ki mashroo'iat :

San 1 hijri me hi azaan mashr'oo huyi, is se pahle namaz ke liye al salaatul jaami'ah ki nidaa lagaayi jaati thi, jise sun kar saare log masjid me jama ho jaate the lekin ek martaba Abdullah bin Zaid bin abd Raba ne khwaab me azaan dekhi aur suni aur Aap ﷺ ko aakar bataaya to Aap ﷺ ne farmaya : Ye sachcha khwaab hai aur unhe hukum diya ke vo Hazrat Bilal Raziallahuanhu ko azaan ke kalimaat bataye aur vo baa aawaaz buland use duhraaye.

Hazar me panch waqtah namaz do, teen aur chaar raka'at ki gayi :

Ibteda me namaz hazar aur safar me do do raka'at thi lekin san 1 hijri me hazar me zuhar, asr aur isha ki chaar, maghrib ki teen aur fajr ki do raka'at kee gayi. Aur safar ki namaz ko aise hi baaqi rakha gaya siwaaye maghrib ke, isme teen raka'at ada karna hoga.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَضَتْ أَرْبَعًا وَتَرَكْتُ صَلَاةَ السَّفَرِ عَلَى الْأُولَى.

Tarjamah : aisha Raziallahuanha ne bayaan kiya ke (pahle) namaz sirf do raka'at farz huyi thi phir Nabi Kareem ﷺ ne hijrat kee to vo farz raka'at chaar raka'at ho gayi. Albatta safar ki haalat me namaz apni haalat me baaqi rakhi gayi. (Sahi Bukhari:350)

Abdullah bin Salaam ka qaboole Islam :

San 1 hijri me Abdullah bin Salaam Raziallahuanhu jo yahoodiyon ke sardaar the. Jab unhe Aap ki aamad ka ilm hua to vo Aap ke paas chale aaye aur Aap ﷺ se kuch sawaalaat kiye, Aap ﷺ ne unhe tasalli bakhsh jawaabaat diye to vo musharraf ba Islam huye. Hazrat Anas Raziallahuanhu farmaate hai :

"أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ، بَلَغَهُ مَقْدَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ يَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ، فَقَالَ: إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ، مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ؟ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ؟ وَمَا بَالُ الْوَلَدِ يَنْزِعُ إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ؟، قَالَ: «أَخْبَرَنِي بِهِ جِبْرِيلُ أَنْفَاءً» قَالَ ابْنُ سَلَامٍ: ذَلِكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، قَالَ: «أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُهُمْ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ، وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَرِيَادَةُ كَبِدِ الْحَوْتِ، وَأَمَّا الْوَلَدُ فَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ، وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجُلِ نَزَعَتِ الْوَلَدَ» قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ [ص:70] يَا رَسُولَ اللَّهِ: إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهْتُ فَاسْأَلُهُمْ عَنِّي، قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي، فَجَاءَتِ الْيَهُودُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُّ رَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فِيكُمْ؟» قَالُوا: خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا، وَأَفْضَلُنَا وَابْنُ أَفْضَلِنَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ» قَالُوا: أَعَادَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ، «فَأَعَادَ عَلَيْهِمْ» ، فَقَالُوا: مِثْلَ ذَلِكَ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالُوا: شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا، وَتَتَقَصُّوهُ، قَالَ: هَذَا كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

Tarjamah : “Abdullah bin Salaam Raziallahuanhu ko jab Aap ﷺ ki madina aane ki ittela mili to vo Aap ke paas aaye aur chand sawaalaat kiye, unhone kaha ke mai Aap se teen sawaalaat poochoonga jinka ilm Nabi ke alaawa kisi aur ko nahi hai. Qiyamat ki sabse pahli nishaani kya hogi? Ahle jannat ko khaane ke liye sabse pahle kya diya jaayega? Aur bachcha kyu kabhi baap par jaata hai aur kabhi maa par? Aap ﷺ ne farmaya : In saare sawaalaat ke jawaabaat abhi Jibreel ne mujhe bataye hai. Abdullah bin Salaam ne kaha ke ye mala'ika me se yahoodiyon ke dushman hai. Aap ﷺ ne farmaya : Qiyamat ki pahli nishaani ek aag ka nikalna jo logon ko mashriq se maghrib ki taraf le jaayegi. Aur ahle jannat ko khaane me sabse pahle machli ke kaleje ka badha hua tukda diya

jaayega. Aur bachcha baap par tab jaata hai jab uska paani uski aurat ke paani par ghaalib aa jaaye aur maa par tab jaata hai jab aurat ka paani uske shouhar par ghaalib aa jaaye. Abdullah bin Salaam ne kaha : Mai gawahi deta hoon ke Allaah ke alaawa koyi sachcha ma'abood nahi hai aur Muhammad ﷺ Allaah ke Rasool hai. Phir unhone kaha, Ya Rasoolullah yahoodi buhtaan lagaane waale hai, isliye is se pahle ke unhe mere Islam ke baare me maaloom ho jaaye unse mere baare me daryaaft keejiye. Chunache chand yahoodi Aap ﷺ ke paas aaye Aap ﷺ ne unse poocha tum me Abdullah bin Salaam koun hai? vo kahne lage, vo ham me sabse behtar hai aur sabse behtar ke bete hai aur ham me sabse afzal hai aur sabse afzal ke bete hai. Aap ﷺ ne farmaya, tumhara kya khayaal hai agar vo musalmaan ho jaaye? Vo kahne lage, Allaah unhe apni panah me rakhe. Doosri martaba Aap ﷺ ne yahi kaha unhone bhi yahi jawaab diya. Uske baad Abdullah bin Salaam baahar aaye aur kaha, mai gawahi deta hoon ke Allaah ke alaawa koyi sachcha ma'abood nahi hai aur Muhammad ﷺ Allaah ke Rasool hai. Ab vo kahne lage vo ham me sabse badtareen aadmi hai aur badtareen aadmi ke bete hai aur Aap ki burayi karne lage.” (Sahi Bukhari:3938)

Ansaar aur muhajireen ke maabain mawaakhaat :

Muhajireen deen ki khatir makkah me apna sab kuch chod kar madina aa gaye the. Aur madina me unhe madad ki sakht zaroorat thi. Aap ﷺ ne muhajireen aur ansaar ke maabain bhai chaara karwaaya. Unke rishtedaaron ke bajaay unhi ko wiraasat ka haqdaar qaraar diya lekin baad me wiraasat mansookh ho gayi aur mawaakhaat baaqi rahi.

Saraaya aur ghazwaat ki tayaari :

Saraaya ka matlab : Vo jung jo Aap ﷺ ki jaanib se muqarrar kardah sipeh saalaar ki sarbaraahi me ladi jaaye / **Musalmaano ki vo jama'at** jiske leader Aap ﷺ ki jaanib se muqarrar ho aur vo unki sarbaraahi me jihaad kare, ise saryah kahte hai. Aur Aap ﷺ ne kul 73 sarye bheje.

Ghazwa ka matlab : Vo jung jisme khud Aap ﷺ ba nafs nafees shareek the, ise ghazwa kahte hai aur Aap ﷺ ne kul 27 ghazwon ki sarbaraahi kee.

Madina me Islami hukumat qaayam ho chuki thi aur khud Aap ﷺ wahaan ke haakim the. Is tarah Aap ﷺ ko ek taaqat mil chuki thi. Allaah Taala ne musalmaano ki taraf se difaa aur jawaabi kaarwaayi karne ki ijaazat de dee thi. Isliye Aap ﷺ ne chote fauji daste banaye. Taake musalmaan mahfooz rahe aur ma'ashre me aman wa amaan ki fiza qaayam rahe. Aap ﷺ ne pahla sarya Hazrat Hamzah Raziallahuanhu ki imaat me bheja jiska naam Saif al Bahar hai. Ye log bahar ahmar ke sahil tak gaye wahaan abu jahal ke qaafile se unka saamna

hua. Lekin ladayi nahi huyi. Is tarah Aap ﷺ ne uske alaawa aur bhi mukhtalif sarye bheje.

Hijrat ka doosra saal :

San do hijri me bahut saari choti ladaa'ian ladi gayi lekin jo bada ghazwa hua vo "ghazwah badr al kibri" hai, jo satrah ramazan ko pesh aaya. Isme musalmaan kul teen sau terah (313) the aur muqabile me kuffar makkah 1000 the, lekin ye muththi bhar jama'at kuffar par bhari pad gayi. Allaah Taala ne ek hazaar farishton ko utaar kar musalmaano ki madad kee. Is jung me kuffar wa mushrikeen ko ruswakun shikast ka saamna karna pada. Unke sattar log maare gaye aur sattar qaidi bana liye gaye. Aur ye haqeeqat hai ke jab banda Allaah Taala ki raah me dat jaata hai to Allaah Taala usko akela nahi chodte balke apni madad se usko kaamyab farmaate hai.

Is jung ki waapsi par Aap ﷺ ki dukhtar Hazrat Ruqayya Raziallahuanha ka inteqaal ho gaya jinki teemaardaari ke liye Aap ﷺ ne Hazrat Usman Raziallahuanhu ko madina me hi thaharaaya tha. Uske baad Aap ﷺ ne Hazrat Usman Raziallahuanhu ka nikah apni doosri beti Hazrat Umm Kulsum Raziallahuanha se kiya, isliye Aap ko zul noorain kaha jaata hai.

Ghazwa badr ke taalluq se do za'eef waaqi'aat

Pahla waaqi'ah : Badr me padaav :

Nabi Akram ﷺ ne maidaane badr pahunch kar ek jagah padaav daala to Khabaab bin Manzar ne poocha ke, Aye Nabi Akram ﷺ ! Kya Aap ne yahaan padaav Allaah Taala ke hukum se daala hai ya ye Aap ki apni raay hai? Aap ﷺ ne farmaya, ye meri apni raay hai, to Khabaab bin Manzar Raziallahuanhu ne kaha ke, Aye Allaah ke Rasool ﷺ ! Aap aage badh kar is chashme ke paas padaav daale jo dushman se zyada qareeb hai taake musalmaan khoob paani jama kar le aur wahaan maujood baqiya chashmon ko chaat de is tarah dushman paani se mahroom ho jaayega. Ye ek za'eef riwaayat hai.

Doosra waaqi'ah : Akaasha Raziallahuanhu :

Jung badr me Nabi Kareem ﷺ Akaasha bin Muhsin ko ek lakdi dete hai, vo lakdi Aap Raziallahuanhu apne haath me lete hai aur ye lakdi talwaar ban jaati hai aur Aap usi se jung ladte hai. Ye bhi za'eef riwaayat hai. Aaj log seerat ko qisse sunaane aur shola bayaani dikhaane ka zariya samajh baithe hai, hame chahiye ke ham za'eef riwaayat se apne daaman ko bacha kar sahi waaqi'at sunaane ki koshish kare.

Banu qainq'a ki jilaa watni :

Aap ﷺ jab madina tashreef laaye to Aap ne yahoodiyon ke saath aman wa amaan ke saath mil jul kar rahne ka mu'ahidah kiya tha. Ise Mutual co-Existence yaani ikhtelaaf ka bawajood mil jul kar rahna kahte hai. Lekin ghazwa badr ke baad banu qainq'a ne jo yahoodi'on ka ek qabeela khul kar musalmaano ke khilaaf adaawat ka muzahirah kiya. Aur mu'ahidah par qaayam nahi rahe. Aap ﷺ ne unhe bahut naseehat kee lekin vo apni kartooton se baaz nahi aaye to Aap ﷺ ne unke qaliyah ka mahaasarah kiya bil aakhir pandrah dino ke baad yahoodiyon ne hathyaar daal diye. Aur Aap ﷺ ne un sab ko shaam ki taraf jilaa watan kar diya.

Banu qainq'a ka ek za'eef waaqi'ah :

Banu qainq'a ki jilaa watni ke taalluq se awaam me ye waaqi'ah mash'hoor hai ke ek martaba baazaar me ek yahoodi musalmaan aurat ke saath bad salooki se pesh aaya to us aurat ne musalmaano ko madad ke liye pukaara, ek musalmaan aaya aur us yahoodi ko maar diya, is par saare yahoodi mil kar us musalmaan ko maar diye. Jab Aap ﷺ ko iski ittela mili to Aap ﷺ ne unke qaliyah ka mahaasarah kiya aur unhe jilaa watan kar diya. Ye waaqi'ah sahi sanad se saabit nahi hai isliye ham isko bayaan karne se parhez karna chahiye.

Ghazwa saweeq :

Ghazwa badr ke baad abu sufyaan ne nazar maan lee thi ke vo jab tak Aap ﷺ se jung nahi karenge tab tak vo ghusl janaabat nahi karenge. Chuna che unhone do sau aadmiyon ka ek qaafila lekar madina se qareeb maqaam areez par chaapa maara, kuch khajoor ke darakhthon ko kaat kar jala diya aur do aadmiyon ko qatl karke bhaag nikle. Aap ﷺ ko jab iski ittela mili to Aap ne unka peeche kiya lekin vo faraar hone me kaamyab ho gaye, albatto apna bojh halka karne ke liye unhone sattoo aur apna deegar saamaan phenk diya. Aap ﷺ sattoo aur saamaan lekar waapis aa gaye. Arabi me saweeq sattoo ko kahte hai, isliye is ghazwa ka naam ghazwatul saweeq pad gaya.

San do hijri ke mazeed kuch a'amaal :

San do hijri me roze farz kiye gaye. "Slaatul Eid" qaayam kee gayi. Zakaatul Fitr ka hukum naazil hua. Isi saal Aap ﷺ ne qurbani dee aur isi saal Hazrat Ali Raziallahuanhu ka nikah Hazrat Fatima Raziallahuanha se hua.

Hijrat ka teesra saal :

Ghazwa Uhad :

Shawwal san teen hijri me ye jung pesh aayi isme musalmaano ki taadaad me ek hazaar thi, lekin beech raah me Abdullah bin Abi apne teen sau saathiyon ko lekar waapis chala gaya is tarah musalmaano ki taadaad saat sau rah gayi aur

kuffar teen hazaar the. Aap ﷺ ne musalmaano ko safon me khada kiya aur mushrikeen ne apni fauj ko safon me khada kiya. Jung shuroo huyi to musalmaano ne kaafiron par zabardast hamla kiya jis se vo bikhar gaye aur maidaan jung chod kar raahe faraar ikhtiyaar karne lage lekin terandaazon ki ghalti ki wajah se jung ka paasa palat gaya. Aap ﷺ ne peeche se Islami lashkar ki hifazat ke liye jabal ramaah par pachaas teerandaazon ko thaharaaya tha aur unhe hukum diya tha ke vo wahaan se kisi bhi soorat me na hate. Lekin jab unhone dekha ke kuffaar maidaan chod kar bhaag chuke hai aur jeet musalmaano ke haathon me hai to jabal ramah se chaalees teerandaaz neeche utar aaye. Khalid bin Waleed ne jo abhi musalmaan nahi huye the mauqe ko ghaneemat samjha aur pahaad par maujood das teerandaazon ko maar kar peeche se dobara musalmaano par hamla kiya. Jis se saare musalmaan idhar udhar bikhar gaye.

Is jung me mushrikeen ne Aap ﷺ par kaafi hamle kiye, Aap ﷺ ke paas saat ansari Sahaba the jo kaafiron se Aap ﷺ ka difaa karte huye yak baad deegar shaheed ho gaye , iske baad do ansari Sahaba Hazrat Talha bin Ubaidullah aur Saad bin Abi waqaas Aap ﷺ ka difaa karte rahe yahaan tak ke Hazrat Saad Raziallahuanhu ka haath shal ho gaya. Ek mushrik utbah bin abi waqaas ne Aap ﷺ ke sar par paththar de maara jiski wajah se Aap ﷺ gir gaye, Aap ﷺ ka daant toot gaya, peshaani aur chehra zakhmi ho gaya, aankhon ki nichli haddi me khud ki kadiyaan dhans gayi jaisa ke Abu Haazim Raziallahuanhu se marwi hai :

عَنْ أَبِي حَازِمٍ، أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ، وَهُوَ يُسْأَلُ عَنْ جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: " أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ كَانَ يَغْسِلُ جُرْحَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَمَنْ كَانَ يَسْكُبُ الْمَاءَ، وَيَمَافُ دُورِي، قَالَ: كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَغْسِلُهُ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَسْكُبُ الْمَاءَ بِالْمِجَنِّ، فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ أَنَّ الْمَاءَ لَا يَزِيدُ الدَّمَ إِلَّا كَثْرَةً، أَخَذَتْ قِطْعَةً مِنْ حَصِيرٍ، فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا، فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ، وَكُسِرَتْ رِبَاعِيَّتُهُ يَوْمَئِذٍ، وَجُرِحَ وَجْهُهُ، وَكُسِرَتْ الْيَضْنَةُ عَلَى رَأْسِهِ "

Tarjamah : “Hazrat Abu Haazim Raziallahuanhu se marwi hai ke, unhone Sahal bin Saad se suna vo Allaah ke Rasool ﷺ ke zakhm ke baare me pooch rahe the unhone kaha, Allaah ki Qasam, mai jaanta hoon kis tarah Allaah ke Rasool ﷺ ke zakhm ko dhoya gaya aur kaun paani baha raha tha. Aur kis dawa ka istemaal kiya gaya, unhone farmaya Hazrat Fatima Raziallahuanha zakhmon ko dho rahi thi aur Hazrat Ali Raziallahuanhu dol se paani baha rahe the, jab Fatima Raziallahuanha ne dekha ke khoon nahi tham raha hai to Aap ne haseer ka ek tukda jalaaya aur zakhm par laga diya aur khoon tham gaya aur aaj ke din Aap ﷺ ka daant toot gaya aur chehra zakhmi hua aur khud sar mubarak par toot gayi.” (Sahi Bukhari:4075)

San teen hijri ke mazeed kuch kaam :

San teen hijri me Aap ﷺ ne Hazrat Hafsa Raziallahuanha aur Hazrat Zainab bint Khuzaima Raziallahuanha se nikah kiya aur isi saal Hazrat Ali Raziallahuanhu ke farzand aur Aap ﷺ ke nawase Hazrat Hasan Raziallahuanhu paida huye.

Hazrat Hamzah Raziallahuanhu ke taalluq se ek za'eef riwaayat :

Ghazwa Uhad me jab Hazma Raziallahuanhu shaheed kar diye gaye to hindah naami ek aurat Hamzah Raziallahuanhu ke paas aayi aur Aap ke jism ka masla karke Aap ka kaleja chaba diya aur nigalna chahi lekin vo nigal nahi saki. Jab Aap ﷺ ko iski khabar mili to Aap ne poocha kya us aurat ne mere chacha ka kaleja nigal liya ya thook diya? Logon ne kaha ke thook diya, Nabi Akram ﷺ ne kaha ke, Alhamdulillah usne thook diya warna mere chacha ka utna hissa jahannam me hota ye waaqi'ah bhi za'eef hai aur hindah fatah makkah ke waqt kalima padh kar musharraf ba Islam ho gayi.

Hijrat ka chawtha saal :

Banu nazeer ki jilaawatni :

Umro bin amiyah Zamri Raziallahuanhu ne ghalat fahmi se banu kilaab ke do logon ko maar diya tha. Mu'ahidah ke mutabiq Aap ﷺ deet ki adayagi me madad haasil karne ke liye banu nazeer ke paas gaye. Unhone deet me madad karne ke bajaay Aap ke sar par chakki ka paat phenkne ki koshish kee, lekin Allaah Taala ne wahee ke zariye iski ittela Aap ko de dee. Aap ﷺ fauran uth kar madina aaye aur Muhammad bin Salma ke zariye unhe madina se nikaalne ka hukum diya, lekin unhe nikaalne se inkaar kar diya to Aap ﷺ ne unka mahaasirah kiya chunache kuch dino ke baad unhone hathyaar daal diye aur Aap ﷺ ne unhe khaibar ki taraf jilaawatan kar diya.

Hazrat Umm Salma Raziallahuanha ki shaadi aur Hazrat Hussain ki paida'ish :

Isi saal Nabi Akram ﷺ ne Umm Salma Raziallahuanha se shaadi kee aur Hazrat Ali ke bete Hussain Raziallahuanhu ki wilaadat huyi.

Hijrat ka paanchwaan saal :

Ghazwa ahzaab :

San paanch hijri me jung ahzaab pesh aayi. Banu nazeer ke yahoodiyon ne kuffar makkah aur madina ke atraaf ke mushrikeen ko Aap ﷺ ke khilaaf ikaththa karke jung par aamadah kiya. Jab iski ittela Aap ﷺ ko huyi to Aap ne Hazrat Salman Faarsi Raziallahuanhu ke mashwarah par madina ke mashraqi hisse me ek badi khandaq khodi taake baahar waale andar na aa sake. Aur jung ke din

auraton ko ek mahfooz qaliyah me band kar diya. Idhar abu sufyan chaar hazaar ka lashkar aur qabeela ghatfaan che hazaar ka lashkar lekar madina par hamla karne aaye aur vo khandaq ko dekh kar hairaan wa pareshaan rah gaye. Aakhirkaar unhone baahar se musalmaano ka muhaasirah kiya aur androon madina banu qareezah ne musalmaano ke khilaaf baghaawat ka ilm buland kiya aur khule aam apna mu'ahidah tod diya jis se musalmaan kaafi pareshaan ho gaye. Iska tazkirah karte huye Allaaah Taala ne farmaya :

**(YAA AYYU HALAAZEENA AAMANUZ KUROO N'IMATAL LAABI
ALAIKUM IZ JAA' ATKUM JUNOODUN FA ARSALNAA ALAIHIM
REEHANW WA JUNOODAL LAM TARAWHAA WA KANAL LAHU
BIMAA TA'AMALOONA BASEERA. IZ JAA' OOKUM MIN
FAWQIKUM WA MIN ASFALA MINKUM WA IZ ZAAGHATIL
ABSAARU WA BALAGHATIL QULOOBUL HANAAJIRA WA TAZUN
NOONA BILLAHIZ ZUNOONAA HUNAALIKAB TULIYAL
M'UMINOONA WA ZULZILOO ZILZAALAN SHADEEDA)**

Tarjamah : “Aye Eemaan Waalon ! Allaah Taala ne jo ihsaan tum par kiya use yaad karo jabke tumhare muqabile ko faujon par faujen aayi, phir hamne un par tez wa tand aandhi aur aise lashkar bheje jinhe tum ne dekha hi nahi, aur jo kuch tum karte ho Allaah Taala sab kuch dekhta hai. Jabke (dushman) tumhare paas oopar se aur neech se chadh aaye aur jabke aankhen pathra gayi aur kaleje muh ko aa gaye aur tum Allaah Taala ki nisbat tarah tarah ke gumaan karne lage. Yahee momin aazmaaye gaye aur poori tarah vo jhinjod diye gaye.” (Surah Ahzaab:33/9-11)

Ye muhaasirah taqreeban ek maah tak raha aakhir kaar Allaah Taala ne ek tez wa tand aandhi bhej kar unke khaimon ko ukhaad diya aur vo naa muraad hokar waapis chale gaye.

Ek ghair mustanad aur za'eef waaqi'ah :

Is jung me Na'eem bin Masood al ashja'ee Raziallahuanhu jinka taalluq qabeela ghatfaan se tha unhone dauraane jung Islam qubool kiya aur Aap ke paas aakar kaha ke, Aye Nabi Kareem ﷺ agar ap ijaazat de to mai jhoot bol kar yahoodiyon aur kuffar ke darmiyaan phoot daal doonga. Nabi Kareem ﷺ ne kaha, “al harab khad'ah” ke jung dhoke ka naam hai, jaa'o unme phoot daalo aur unke darmiyaan phoot daal dee.

Ye tamaam riwaayat za'eef aur ghair mustanad hai.

Banu qareezah ka khaatma :

Jung e ahzaab ke fauri baad Hazrat Jibreel Alaihissalaam ke hukum se Aap ﷺ ke paas pahunchke aur Allaah Taala ka hukum sunaaya jiske mutabiq Aap ﷺ aur musalmaan banu qareezah ki taraf nikal pade. Wahaan jaakar Aap ﷺ ne unke qal'on ka muhaasirah kar liya. Chand dino ke baad unhone hathyaar daal diye. Uske baad Hazrat Saad bin Maaz Raziallahuanhu ke faisle par unke mardon ko qatl kiya aur auraton ko qaidi bana liya gaya aur unka maal musalmaano me taqseem kiya gaya.

Waaqi'ah Ifk :

Ghazwa bani al mustalaq se waapsi par Ummul Momineen Aisha Raziallahuanha par rayees al munafiqeen Abdullah bin abi bin salool ne badkaari ka buhtaan laga kar madina me uska khoob propoganda kiya jis se Aap ﷺ taqreeban ek maah tak pareshaan rahe, Hazrat Aisha Raziallahuanha farmaati hai :

"كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ سَفَرًا أَفْرَعَ بَيْنَ أَرْوَاجِهِ، فَأَيُّتَهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا، خَرَجَ بِهَا مَعَهُ، فَأَفْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا، فَخَرَجَ سَهْمِي، فَخَرَجْتُ مَعَهُ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ، فَأَنَا أُحْمَلُ فِي هَوْدَجٍ، وَأُنْزَلُ فِيهِ، فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ [ص:174]، وَقَلَّ وَدَنُونَا مِنَ الْمَدِينَةِ أَدْنَى لَيْلَةٍ بِالرَّحِيلِ، فَقُمْتُ حِينَ أَذْنُوا بِالرَّحِيلِ، فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ، فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى الرَّحْلِ، فَلَمَسْتُ صَدْرِي، فَإِذَا عَقْدٌ لِي مِنْ جَزَعِ أَطْفَارٍ قَدْ انْقَطَعَ، فَارْجَعْتُ، فَالْتَمَسْتُ عَقْدِي، فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ، فَأَقْبَلَ الَّذِينَ يَرْحَلُونَ لِي، فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي، فَرَحَلُوهُ عَلَى بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ، وَكَانَ النَّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خَفَافًا لَمْ يَثْقُلْنَ وَلَمْ يَعْشَهُنَّ اللَّحْمُ، وَإِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُقَّةَ مِنَ الطَّعَامِ، فَلَمْ يَسْتَنْكِرِ الْقَوْمُ حِينَ رَفَعُوهُ ثِقَلَ الْهَوْدَجِ، فَاحْتَمَلُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ، فَبِعَثُوا الْجَمَلَ وَسَارُوا، فَوَجَدْتُ عَقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ، فَجِئْتُ مَنْزِلَهُمْ وَلَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ، فَأَمَمْتُ مَنْزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ، فَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونَنِي، فَبَرَجَعُونَ إِلَيَّ، فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ غُلْبَتِي عَيْنَايَ، فَمِئْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السَّلْمِيُّ ثُمَّ الدَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ، فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي، فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ، فَأَتَانِي وَكَانَ يَرَانِي قَبْلَ الْحِجَابِ، فَاسْتَفْقَطْتُ بِاسْتِزْجَاعِهِ حِينَ أَنَا رَاحِلَتُهُ فَوَطِئَ يَدَهَا، فَارْكَبْتُهَا، فَأَنْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ بَعْدَ مَا نَزَلُوا مُعَرَّسِينَ فِي نَحْرِ الطَّهْيِيرَةِ، فَهَلَاكَ مِنْ هَلَاكَ، وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى الْإِفْكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سُلُولٍ، فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ، فَاسْتَكْنَيْتُ بِهَا شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ مِنْ قَوْلِ أَصْحَابِ الْإِفْكَ، وَيَرِينَنِي فِي وَجْعِي، أَنِّي لَا أَرَى مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ أَمْرُضُ، إِنَّمَا يَدْخُلُ فَيَسْلِمُ، ثُمَّ يَقُولُ: «كَيْفَ تَيْكُمُ»، لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ حَتَّى نَقُتْ، فَخَرَجْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قَبْلَ الْمَنَاصِعِ مُتَبَرِّزَيْنِ لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ، وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُفْ قَرِيبًا مِنْ يَبُوتِنَا، وَأَمْرُنَا أَمْرُ الْعَرَبِ الْأَوَّلِ فِي الْبَرِّيَّةِ أَوْ فِي النَّتْرَةِ، فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ بِنْتُ أَبِي رُحْمٍ نَمْشِي، فَعَثَرْتُ فِي مَرْطِهَا، فَقَالَتْ: تَعَسَ مِسْطَحُ، فَقُلْتُ لَهَا: بَيْسَ مَا قُلْتَ، أَنْتَيْنِ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا، فَقَالَتْ: يَا هُنْتَأَه، أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالُوا؟ فَأَخْبَرْتَنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكَ، فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي، فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَلَّمَ فَقَالَ: «كَيْفَ تَيْكُمُ»، فَقُلْتُ: ائْتَنَنْ لِي إِلَى أَبِي، قَالَتْ: وَأَنَا حِينَئِذٍ أُرِيدُ أَنْ أَسْتَيِّقَ الْخَبَرَ مِنْ قِبَلِهِمَا، فَأَدِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَتَيْتُ أَبَوِي فَقُلْتُ لِأُمِّي: مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ؟ فَقَالَتْ: يَا بَنِيَّةُ هُوَنِي عَلَى نَفْسِكَ الشَّأْنِ، فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ قَطْ وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا وَلَهَا ضَرَائِرُ، إِلَّا أَكْثَرْنَ عَلَيْهَا، فَقُلْتُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَلَقَدْ يَتَحَدَّثُ [ص:175] النَّاسُ بِهِذَا، قَالَتْ: فَبِتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا يَرْفَأُ لِي دَمْعٌ، وَلَا أَكْتَجِلُ بَنُوْمٍ، ثُمَّ أَصْبَحْتُ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، وَأَسَامَةَ

بَنَ زَيْدٍ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ، يَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ، فَأَمَّا أُسَامَةُ، فَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالَّذِي يَعْلَمُ فِي نَفْسِهِ مِنَ الْوُدِّ لَهُمْ، فَقَالَ أُسَامَةُ: أَهْلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَا تَعْلَمُ وَاللَّهِ إِلَّا خَيْرًا، وَأَمَّا عَلِيٌّ بَنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ يُضَيِّقِ اللَّهُ عَلَيْكَ، وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ، وَسَلِ الْجَارِيَةَ تَصَدَّقْكَ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِيرَةَ، فَقَالَ: «يَا بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتَ فِيهَا شَيْئًا يَرِيكَ؟»، فَقَالَتْ بَرِيرَةُ: لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، إِنْ رَأَيْتُ مِنْهَا أَمْرًا أَغْمِصُهُ عَلَيْهَا قَطُّ، أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السِّنِّ، تَنَامُ عَنِ الْعَجِينِ، فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَنَأْكُلُهُ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ، فَاسْتَعْدَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَنِ سَلُولَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يَغْدُرُنِي مِنْ رَجُلٍ بَلَّغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِي، فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا، وَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا، وَمَا كَانَ يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي»، فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا وَاللَّهِ أَعْدُوكَ مِنْهُ إِنْ كَانَ مِنَ الْأَوْسِ ضَرَبْنَا عُنُقَهُ، وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا مِنَ الْخَزَرَجِ أَمَرْتَنَا، فَفَعَلْنَا فِيهِ أَمْرَكَ، فَقَامَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ - وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزَرَجِ، وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ اخْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ - فَقَالَ: كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ، لَا تَقْتُلُهُ، وَلَا تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ، فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُصَيْرٍ فَقَالَ: كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ، وَاللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ، فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنِ الْمُنَافِقِينَ، فَتَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ، وَالْخَزَرَجُ حَتَّى هُمُوءَ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمُنْبَرِ، فَتَزَلَّ، فَخَفَضَهُمْ حَتَّى سَكَنُوا، وَسَكَتَ وَبَكَتْ يَوْمِي لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ، وَلَا أَكْتَحِلُ بَنُومٍ، فَأَصْبَحَ عِنْدِي أَبَوَايَ، وَقَدْ بَكَتْ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا حَتَّى أَطُنُّ أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقُ كَبِدِي، قَالَتْ: فَبَيْنَا هُمَا جَالِسَانِ عِنْدِي، وَأَنَا أَبْكِي، إِذْ اسْتَأْذَنْتِ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَأَذِنْتُ لَهَا، فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي، فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَلَسَ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مِنْ يَوْمٍ قَبْلَ فِيَّ مَا قَبِلَ قَبْلَهَا، وَقَدْ مَكَتْ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي شَيْءٌ، قَالَتْ: فَتَشْهَدُ ثُمَّ قَالَ: «يَا عَائِشَةُ، فَإِنَّهُ بَلَّغَنِي عَنْكَ كَذَا وَكَذَا، فَإِنْ كُنْتُ بَرِيئَةً، فَسَيِّئْتُكَ اللَّهُ، وَإِنْ كُنْتُ أَلَمَمْتُ بِذَنْبٍ، فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ، فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ، ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ»، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتهُ، قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أَحْسُ مِنْهُ قَطْرَةً، وَقُلْتُ لِأَبِي: أَجِبْ عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ لِأُمِّي: أَجِيبِي عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ [ص: 176] فِيمَا قَالَ، قَالَتْ: وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السِّنِّ، لَا أَقْرَأُ كَثِيرًا مِنَ الْقُرْآنِ، فَقُلْتُ: إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ، وَوَقَرُ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ، وَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ، وَاللَّهِ يَعْلَمُ إِنِّي لَبَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي بِذَلِكَ، وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرِ، وَاللَّهِ يَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقَنِي، وَاللَّهِ مَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا، إِلَّا أَبَا يُوسُفَ إِذْ قَالَ: {فَصَبِرْ جَمِيلًا، وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ} [يوسف: 18]، ثُمَّ تَحَوَّلْتُ عَلَى فِرَاشِي وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يُبَرِّئَنِي اللَّهُ، وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا ظَنَنْتُ أَنْ يُنْزَلَ فِي شَأْنِي وَحْيًا، وَلَئِنَّا أَحْقَرُ فِي نَفْسِي مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْقُرْآنِ فِي أَمْرِي، وَلَكِنِّي كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئَنِي اللَّهُ، فَوَاللَّهِ مَا رَأَمَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ، حَتَّى أُنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ، فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنَ الْبُرْخَاءِ، حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الْجُمَانِ مِنَ الْعَرَقِ فِي يَوْمِ شَتَاءٍ، فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَضْحَكُ، فَكَانَ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا، أَنْ قَالَ لِي: «يَا عَائِشَةُ احْمَدِي اللَّهَ، فَقَدْ بَرَأَكَ اللَّهُ»، فَقَالَتْ لِي أُمِّي: قُومِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: لَا وَاللَّهِ، لَا أَقُومُ إِلَيْهِ، وَلَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: {إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ} الْآيَاتِ، فَلَمَّا أُنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي، قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحَ بْنِ أَنَّثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ: وَاللَّهِ لَا أَنْفِقُ عَلَى مِسْطَحَ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ مَا قَالَ لِعَائِشَةَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: {وَلَا يَأْتِلُ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا} إِلَى قَوْلِهِ {غَفُورٌ رَحِيمٌ} [البقرة: 173] فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لِأَجِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي، فَارْجِعْ إِلَى مِسْطَحَ الَّذِي كَانَ يُجْرِي عَلَيْهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي، فَقَالَ: يَا زَيْنَبُ، مَا عَلِمْتُ، مَا رَأَيْتُ؟ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي، وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا خَيْرًا، قَالَتْ: وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي، فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ".

Tarjamah : “Aisha Raziallahuanha ne kaha, Rasoolullah ﷺ jab safar me jaane ka iraada karte to apni biwiyon ke darmiyan qurra daalte. Jiske naam ka qurra nikalta, safar me vahee Aap ﷺ ke saath jaati. Chunache ek ghazwa ke mauqe par, jisme Aap ﷺ bhi shirkat kar rahe the, Aap ﷺ ne qurra dalwaaya aur mera naam nikla. Ab mai Aap ﷺ ke saath thi. Ye waaqi’ah parde ki aayat ke naazil hone ke baad ka hai. Khair mai ek hodaj me sawaar rahti thi, isi me baithe baithe mujhko utaara jaata tha. Is tarah ham chalte rahe. Phir jab Rasoolullah ﷺ jihaad se faarigh hokar waapis huye aur ham madina ke qareeb pahunch gaye to ek raat Aap ne kooch ka hukum diya. Mai ye hukum sunte hi uthi aur lashkar se aage badh gayi. Jab haajat se faarigh huyi to kajaawe ke paas aa gayi. Wahaan pahuch kar jo maine apna seena tatola to mera zafaar ke kaale nageeno ka haar maujood nahi tha. Isliye mai wahaan dobara pahunchi (jahaan qazaye haajat ke liye gayi thi) aur maine haar ko talaash kiya. Is talaash me der ho gayi. Is arse me vo ashaab jo mujhe sawaar karaate the, aaye aur mera hodaj uthaa kar mere oont par rakh diya. vo yahi samjhe ke mai isme baithi hoon. Un dino auraten halki phulki hoti thi, bhari bhar kam nahi. Gosht un me zyada nahi rahta tha kyu ke bahut maamooli ghiza khaati thi. Isliye un logon ne jab hodaj ko uthaaya to unhe uske bojh me koyi farq maaloom nahi hua. Mai yoon bhi naw umar ladki thi. Chunache ashaab ne oont ko haank diya aur khud bhi uske saath chalne lage. Jab lashkar rawaana ho chuka to mujhe apna haar mila aur mai padaav kee jagah aayi. Lekin wahaan koyi aadmi maujood na tha. Isliye mai us jagah gayi jahaan pahle mera qiyaam tha. Mera khayaal tha ke jab vo log mujhe nahi paayenge to yahee laut ke aayenge. (Apni jagah pahuch kar) mai yoon hi baithi huyi thi ke meri aankh lag gayi aur mai so gayi. Safwaan bin ma’atal Raziallahuanhu jo pahle salmi the phir zakwaani ho gaye lashkar ke peeche the (jo lashkari’on ki giri padi cheezon ko uthaa kar unhe uske maalik tak pahunchaane ki khidmat ke liye muqarrar the) vo meri taraf se guzre to ek soye huye insaan ka saaya nazar pada, isliye aur qareeb pahunche. Parde ke hukum se pahle vo mujhe dekh chuke the. Unke (innallaaha) padhne se mai bedaar ho gayi. Aakhir unhone apna oont bithaaya aur uske aage paav ko mod diya (taake bila kisi madad ke mai khud sawaar ho sakoon) chunache mai sawaar ho gayi, ab vo oont mujhe bithaaye huye khud uske aage aage chalne lage. Isi tarah ham jab lashkar ke qareeb pahunche to log bhari dopahar me aaraam ke liye padaav daal chuke the. (Itni hi baat thi jiski bunyaad par) jise halaak hona tha vo halaak hua aur tuhmat ke maamle me pesh pesh abdullah bin abi ibn salool (munafiq) tha. Phir ham madina me aa gaye aur mai ek maheene tak beemaar rahi. Tuhmat lagaane waalon ki baaton ka khoob charcha ho raha tha. Apni is beemaari ke dauraan mujhe us se bhi bada shubah hota tha ke in dino Rasoolullah ﷺ ka vo lutf wa karam bhi mai nahi dekhti thi jinka mushahidah apni pichli beemaari’on me kar chuki thi. Pas Aap ﷺ ghar me jab aate to salaam karte aur sirf itna

daryaaft farma lete, mizaaj kaisa hai? Jo baaten tuhmat lagaane waale phaila rahe the unme se koyi baat mujhe maaloom nahi thi. Jab meri sahet kuch theek huyi to (ek raat) mai Umm Mastah ke saath manaas'a ki taraf gayi. Ye hamari qazaye haajat ki jagah thi, ham yahaan sirf raat hi me aate the. Ye us zamane ki baat hai jab abhi hamare gharon ke qareeb baitul qala nahi bane the. Maidaan me jaane ke silsile me (qazaye haajat ke liye) hamara tarze amal qadeem arab ki tarah tha, mai aur Umm Mastah bint abi raham chal rahi thi ke vo apni chaadar me ulajh kar gir padi aur unki zubaan se nikal gaya, Mastah barbaad ho. Maine kaha, buri baat aap ne apni zubaan se nikaali, aise shakhs ko bura kah rahi hai aap, jo badr ki ladayi me shareek tha, vo kahne lagi, Aye bholi bhaali ! Jo kuch un sab ne kaha hai vo Aap ne nahi suna, phir unhone tuhmat lagaane waalon ki saari baaten sunayi aur un baaton ko sunkar meri beemaari aur badh gayi. Mai jab apne ghar waapis huyi to Rasoolullah ﷺ andar tashreef laaye aur daryaaft farmaya, mizaaj kaisa hai? Maine arz kiya ke Aap mujhe waalidain ke yahaan jaane ki ijaazat dejiye. Us waqt mera iraada ye the ke unse us khabar ki tahqeeq karoongi. Aap ﷺ ne mujhe jaane ki ijaazat de dee aur mai jab ghar aayi to maine apni waalidah (Umm Roomaan) se un baaton ke mutaalliq poocha, jo logon me phailti huyi thi. Unhone farmaya, Beti ! Is tarah ke baaton ki parwah na kar, Allaah ki qasam ! Shayad hi aisa ho ke tujh jaise haseen wa khoobsoorat aurat kisi mard ke ghar me ho aur uski sawkane bhi ho, phir bhi is tarah ki baaten na phailaayi jaata kare. Maine kaha Subhaanallaah ! (sawkano ka kya zikr) vo to doosre log is tarah ki baaten kar rahe hai. Unhone bayaan kiya ke vo raat maine vahee guzaari, subah tak mere aansoo nahi thamte the aur na neend aayi. Subah huyi to Rasoolullah ﷺ ne apni biwi ko juda karne ke silsile me mashwarah karne ke liye Ali bin abi Taalib aur Usama bin Zaid Raziallahuanhum ko bulwaaya. Kyu ke vahee (is silsile me) ab tak nahi aayi thi. Usama Raziallahuanhu ko Aap ki biwiyon se Aap ki muhabbat ka ilm tha. Isliye usi ke mutabiq mahwarah diya aur kaha, Aap ki biwi, Ya rasoolullah ! Wallaah, ham unke mutaalliq khair ke siwa aur kuch nahi jaante. Ali Raziallahuanhu ne kaha, Ya Rasoolullah ! Allaah Taala ne Aap par koyi tangi nahi kee hai, auraten unke siwa bhi bahut hai, baandi se bhi Aap daryaaft farma lejiye, vo sachchi baaten bayaan karenge. Chunache Rasoolullah ﷺ ne Bareerah Raziallahuanha ko bulaaya (jo Aisha Raziallahuanha ki khaas khaadimah thi) aur daryaaft farmaya, Bareerah ! Kya tumne Aisha me koyi aisi cheez dekhi hai jis se tumhe shubah hua ho. Bareerah Raziallahuanha ne arz kiya, nahi, us zaat ki qasam, jisne Aap ko haq ke saath mab'oos farmaya hai. Maine unme koyi aisi cheez nahi dekhi jiska aib mai un par laga sakoon. Itni baat zaroor hai ke vo nau umar ladki hai. Aata goondh kar so jaati hai phir bakri aati hai aur khaa leti hai. Rasoolullah ﷺ ne usi din (minbar par) khade hokar abdullah bin abi salool ke baare me madad chahi. Aap ﷺ ne farmaya , ek aise shakhs ke baare me meri koun madad karega

jiski aziyyat aur takleef dehi ka silsila ab meri biwi ke maamle tak pahunch chuki hai. Allaah ki qasam, apni biwi ke baare me khair ke siwa aur koyi cheez mujhe maaloom nahi. Phir naam bhi is maamle me unhone ek aise aadmi ka liya hai jiske mutaalliq bhi mai khair ke siwa aur kuch nahi jaanta. Khud mere ghar me jab bhi vo aaye hai to mere saath hi aayi. (Ye sunkar) Saad bin Maaz Raziallahuanhu khade huye aur arz kiya, Yaa Rasoolullah ! Wallah mai Aap ki madad karoonga. Agar vo shakhs (jiske taalluq tuhmat lagaane ka Aap ne irshaad farmaya hai) aws qabeela se hoga to ham uski gardan maar denge (kyu ke Saad Raziallahuanhu khud qabeela aws ke sardaar the) aur agar vo khazraj ka aadmi hua, to Aap hame hukum de, jo bhi Aap ka hukum hoga ham ta'ameel karenge. Iske baad Saad bin Ubadah Raziallahuanhu khade huye jo qabeela khazraj ke sardaar the. Haalan ke is se pahle ab tak bahut saaleh the. Lekin is waqt (Saad bin Maaz Raziallahuanhu ki baat par) hamiyat se ghussa ho gaye the aur (Saad bin Maaz Raziallahuanhu se) kahne lage, Rab ke dawaam wa baqaa ki qasam ! Tum jhoot bolte ho, na tum use qatl kar sakte ho aur na tumhare andar iski taaqat hai. Phir Usaid bin Hazeer Raziallahuanhu khade huye (Saad bin Maaz Raziallahuanhu ke chacha zaad bhai) aur kaha, Allaah ki qasam ! Ham ise qatl kar denge (agar Rasoolullah ﷺ ka hukum hua) koyi shubah nahi rah jaata ke tum bhi munafiq ho. Kyu ke munafiqon ki tarafdaari kar rahe ho. Is par aws wa khazraj dono qabeelon ke log uth khade huye aur aage badhne hi waale the ke Rasoolullah ﷺ jo abhi tak minbar par tashreef rakhte the. Minbar se utre aur logon ko narm kiya. Ab sab log khamosh ho gaye aur Aap bhi khamosh ho gaye. Mai us din bhi roti rahi. Na mere aansoo thamte the aur na neend aati thi phir mere paas mere maa baap aaye. Mai ek raat aur ek din se barabar roti rahi thi. Aisa maaloon hota tha ke rote rote mere dil ke tukde ho jaayenge. Unhone bayaan kiya ke maa baap mere paas baithe huye the ke ek ansari aurat ne ijaazat chahi aur maine unhe andar aane ki ijaazat de dee aur vo mere saath baith kar rone lagi. Ham sab isi tarah the ke Rasoolullah ﷺ andar tashreef laaye aur baith gaye. Jis din se mere mutaalliq vo baaten kahi jaa rahi thi jo kabhi nahi kahi gayi thi. Us din se mere paas Aap nahi baithte hai. Aap ﷺ ek maheene tak intezaar karte rahe the. Lekin mere maamle me koyi wahee Aap ﷺ par naazil nahi huyi thi. Aisha Raziallahuanha ne bayaan kiya ke phir Aap ﷺ ne tashahhud padhi aur farmaya, Aisha ! Tumhare mutaalliq mujhe ye ye baaten maaloom huyi. Agar tum is maamle me bari ho to Allaah Taala bhi tumhari bara'at zaahir kar dega aur agar tumne gunah kiya hai to Allaah Taala se maghfirat chaho aur uske huzoor tawbah karo ke banda jab apne gunah ka iqraar karke tawbah karta hai to Allaah Taala bhi uski tawbah qubool karta hai. Johi Aap ﷺ ne apni guftagoo khatam kee, mere aansoo is tarah khushk ho gaye ke ab ek qatra bhi mahsoos nahi hota tha. Maine apne baap se kaha ke Aap Rasoolullah ﷺ se mere mutaalliq kahiye, lekin unhone kaha, Qasam Allaah ki ! Mujhe nahi maaloom

ke Aap ﷺ se mujhe kya kahna chahiye. Maine apni maa se kaha ke Rasoolullah ne jo kuch farmaya, uske mutaalliq Aap ﷺ se kaha ke Rasoolullah ﷺ se aap hi kuch kahiye, unhone ne bhi yahi farma diya ke Qasam Allaah ki ! Mujhe maaloom nahi ke mujhe Rasoolullah ﷺ se kya kahna chahiye. Unhone bayaan kiya ke mai nau umar ladki thi. Quraan mujhe zyada yaad nahi tha. Maine kaha Allaah gawah hai, mujhe maaloom hua ke aap logon ne bhi logon ki afwaah suni hai aur aap logon ke dilon me vo baat baith gayi hai aur uski tasdeeq bhi Aap log kar chuke hai, isliye ab agar mai kahoon ke mai (is buhtaan se) bari hoon, aur Allaah khoob jaanta hai ke mai waaqai is se bari hoon to aap log meri si maamle me tasdeeq nahi karenge. Lekin agar mai (gunah ko) apne zimme lelo, haalaan ke Allaah Taala khoob jaanta hai ke mai is se bari hoon, to aap log meri baat ki tasdeeq karenge. Qasam Allaah ki ! Mai us waqt apni aur aap logon ki koyi misaal Yusuf Alaihissalaam ke waalid (Yaqoob Alaihissalaam) ke siwa unhe paati ke unhone bhi farmaya **tha (fasbir jameel wallahul musta'aanu alaa maa tasifoon)** "sabr hi behtar hai, aur jo kuch tum kahte ho is maamle me mera madadgaar Allaah Taala hai." Iske baad bistar par maine apna rukh doosri taraf kar liya aur mujhe ummeed thi ke khud Allaah Taala meri bara'at karega. Lekin mera ye khayaal kabhi na tha ke mere mutaalliq wahee naazil hogi. Meri apni nazar me haisiyat is se bahut maamooli thi ke Quraan Majeed me mere mutaalliq koyi aayat naazil ho. Haan mujhe itni ummeed zaroor thi ke Aap ﷺ koyi khwaab dekhenge jisme Allaah Taala mujhe bari farma dega. Allaah gawah hai ke abhi Aap ﷺ apni jagah se uthe bhi na the aur na us waqt ghar me maujood koyi baahar nikla tha ke Aap ﷺ par wahee naazil hone lagi aur (shiddat wahee se) Aap ﷺ jis tarah paseene paseene ho jaaya karte the wahee kaifiyat Aap ﷺ ki ab bhi thi. Paseene ke qatre motiyon ki tarah Aap ﷺ ke jism mubarak se girne lagi. Haalaan ke sardi ka mausam tha. Jab wahee ka silsila khatam hua to Aap ﷺ hans rahe the aur sabse pahla kalima jo Aap ki zabaan mubarak se nikla, vo ye the, aye Aisha ! Allaah ki hamd bayaan karke usne tumhe bari qaraar de diya hai. Meri waalidah ne kaha beti jaa, Rasoolullah ﷺ ke saamne jaakar khadi ho jaa, Maine kaha, Nahi Qasam Allaah ki mai Aap ke paas jaakar khadi na honggi aur mai to sirf Allaah ki hamd wa sana karoongi. Allaah Taala ne ye aayat naazil farmayi thi : **(INNAL LAZEENA JAA'UAA BIL IFK ASBAH MINKUM)** "Jin logon ne tuhmat taraashi kee hai vo tum hi me se kuch log hai." Jab Allaah Taala ne meri baraat me ye aayat naazil farmayi to Abu Bakr Raziallahuanhu ne jo mastah bin asaasah Raziallahuanhu ke akhraajaat qaraahat ki wajah se khud hi uthaate the kaha ke Qasam Allaah ki ab mai mastah par kabhi koyi cheez kharch nahi karoonga ke vo bhi Aisha par tuhmat lagaane me shareek tha. Is par Allah Taala ne ye aayat naazil kee **(WALAA Y'ATAL AWA LAW AL FAZALA MINKUM WAL SA'AH ILAA QOULIHI GHAFOORUR RAHEEM)** "Tum me se sahab fazl wa sahab maal log qasam na khaye. Allaah

Taala ke irshaad ghafoorur raheem tak.” Abu Bakr Raziallahuanhu ne kaha Allaah ki qasam ! Bas meri yahi khwaahish hai ke Allaah Taala meri maghfirat karde. Chunache mastah Raziallahuanhu ko jo aap pahle diya karte the, vo phir dene lage. Rasoolullah ﷺ ne Zainab bint Jahash Raziallahuanhu, Ummul Momineen se bhi mere mutaalliq poocha jaata. Aap ﷺ ne daryaaft farmaya ke Zainab ! Tum (Aisha Raziallahuanha ke mutaalliq) kya jaanti ho? Aur kya dekha hai? Unhone jawaab diya mai apne kaan aur apni aankh ki hifazat karti hoon (ke jo maine dekhi ho ya na suni ho vo aap se bayaan karne lagoon) Allaah gawah hai ke maine unme khair ke siwa aur kuch nahi dekha. Aisha Raziallahuanha ne bayaan kiya ke yahee meri barabar ki thi, lekin Allaah Taala ne unhe taqwa ki wajah se bacha liya. (Sahi Bukhari:2661)

Waaqi'ah ifk se maakhoor ek masla :

Is waaqiye se waazeh ho chuka hai ke Aap ﷺ ko il ghaib nahi tha, agar Aap ﷺ ko ilm ghaib hota to Aap apni biwi par lagaaye gaye ilzaam par ek maheene tak pareshaan na hote. Aap ko is qaai'ah ki sachchayi ka ilm nuzool e wahee ke baad hua.

Hijrat ka chata saal :

“sulah Hudaibiyah aur Bait e Rizwaan”

San 6 hiri me Nabi Kareem ﷺ ne khwaab dekha ke vo Sahaba Kraam ke saath umrah kar rahe hai. Aap ﷺ ne is baat ki ittela Sahaba Kraam ko dee to vo umrah karne ki gharz se makkah jaane ke liye tayaar ho gaye. Aap ﷺ ne chawdah sau Sahaba Kraam ke saath makkah ka rukh kiya aur apne saath qurbani ke jaanwar bhi liye taake makkah waalon ko pata chale ke Aap ﷺ umrah karne ke liye makkah tashreef laa rahe hai, na ke qitaal ke liye. Lekin Nabi Kareem ﷺ jab hudaibiyah ma pahunche to ahle makkah ne Aap ko rok liya. Aap ﷺ Hazrat Usman Raziallahuanhu ko safeer banakar rawaana kiya taake vo batayen ke msalmaan umrah karne ke liye makkah aaye hai, na ke ladne ke liye. Ek darakht ke neeche Sahaba Kraam se jung par bait lee saare Sahaba ne bait kee.

Note : Bat al shajrah maa sabab qatl Usman ki afwaah thi, iska saboot Sahi Ahadees me nahi hai ke isi dauraan Aap ﷺ ko ittela milti hai ke Hazrat Usman Raziallahuanhu ko shaheed kar diya gaya hai. Ye khabar sunkar Aap ﷺ ne bait ye sabab za'eef riwaayat me hai lihaza parhez karna chahiye jab tak sahi sanad na mile.

Bahar kaif ahle makkah ko is bait ka ilm hua to vo dar gaye aur sulah ke liye sahal bin umro ko bheja. Musalmaano aur kuffar makkah ke darimyaan chand baaton par sulah huyi jasie :

1. Musalmaan is saal nahi aa'indah saal umrah kare aur makkah me sirf teen roz qiyaam kare aur hathyaar waghairah nahi laayenge.
2. Musalmaan aur kuffar makkah ke darmiyaan das saal tak jung band rahegi.
3. Jo bhi kaafir musalmaan hokar madina aaye to musalmaan use makkah waapis karenge aur agar koyi musalmaan kaafir hokar makkah aaye to kuffar makkah use waapis nahi karenge waghairah.

Is sulah se aksar musalmaan naa khush the lekin Aap ﷺ ne is sulah ko maan kar apna jaanwar zabah kiye aur sar ke baal nikal liye. Aap ﷺ ko dekh kar saare Sahaba Kraam ne apne jaanwar zabah kiye aur sar ke baal katwaaye. Uske baad Aap madina ki taraf chal pade. Dauraan safar hi Surah Fatah naazil huyi, jisme is sulah ko fatah mubeen qaraar diya gaya. Allaah Taala ne farmaya :

(INNAA FATAHNAA LAKA FATHAM MUBEENAA. LIYAGHFIRA LAKAL LAAHU MAA TAQADDAMA MIN ZAMBIKA WA MAA TA AKHKHARA WA YUTIMMA N'IMATAHOO ALAIKA WA YAHDIYAKA SIRAATAN MUSTAQEEMAA. WA YAN SURAKAL LAAHU NASRAN AZEEZAA)

Tarjamah : “Beshak (Aye Nabi) hamne Aap ko ek khullam khulla fatah de dee. Taake jo kuch tere gunah aage huye aur jo peeche sabko Allaah Taala maaf farmaye, aur tujh par apna ahsaan poora kar de aur tujhe seedhi raah chalayee. Aur Aap ko ek zabardast madad de.” (Surah Fatah:48/1-3)

Aaj baaz log kahte hai ke aaj hindustan ka daur makkah daur hai, lekin ye sulah hudaibiyah ka daur hai, jis tarah Aap ﷺ ne kuffar makkah se jung na karne ka mu'ahidah kiya tha usi tarah ham bhi yahaan ki hukumat se jung na karne ka agreement kiya hai. Aur dunya ke saare mumalik aapas me jung na karne ka mu'ahidah karke aapas me Mutual Co-existence ki zindagi guzaar rahe hai.

Shaikh Ibn Usaimin Rahimahullah ne farmaya ke aaj ke maahoul me jo mumalik aapas me aman wa amaan ke saath rahne ka mu'ahidah kiye hai, agar koyi wahaan jihaad ki baat karta hai to vo Nabi Kareem ﷺ ki seerat aur ta'aleemaat ki be hurmati kar raha hai aur sulah hudaibiyah ki be hurmati kar raha hai.

Baadshah aur amr'a ke naam khutoot :

Sulah hudaibiyah ke wajah se arab me jung ka maahoul khatam ho chuka tha aur har taraf aman wa amaan ki fiza qaayam ho gayi thi. log jouq dar jouq Islam me daakhil hone lage. Aap ﷺ ne is maahoul ka poora faayda uthaate huye us waqt ke baadshaahon jaise : Shahensha Najaashi, Shah sikandariyah wa misr Maqoshi, shah Faaris khisr wa Parwez, Shah room Qaisar, Ameer yamaama

Hozah bin Ali, Haakim Bahrain Manzar bin Saawi waghairah ke naam khutoot likhe aur unhe Islam ki taraf daawat dee. Allama Ibn Qayyim Rahimahullah ne 20 se 30 khutoot jama kiye hai aur baaz mawrikheen ne 99 khutoot ko jama kiya. (Ibn Hajar Rahimahullah ne kaha ke do martaba khutoot rawaana kiye nakhtalaq baadshahon ko).

Hijrat ka saatwaan saal :

Ghazwah Khaibar :

San 7 hijri me Aap ﷺ ne khaibar ka rukh kiya. Is jung me Aap ke saath vahee log the jo sulah hudaibiyah me shareek rahe. Aap ﷺ subah sawere khaibar pahunche. Aur wahaan yahoodi teen hisson me nataah, kutaibah aur shaq me mufqasam the. Ye sab achaanak Aap ﷺ ko dekh kar dar gaye aur apne apne qaliyon me panah gazeen ho gaye. Yahoodiyon aur musalmaano ke darmiyaan kayi din tak ladayi chalti rahi aakhir kaar Allaah Taala ne musalmaano ko fatah se sarfaraz kiya.

Aap ﷺ ko ek yahoodiya ka zahar pyaala gosht khilaana :

Ek yahoodi aurat ne bakri ke baazoo ka gosht Aap ko hadiya bheja jisme zahar mila hua tha, Aap ﷺ ko bakri ke baazoo ka gosht bahut pasand tha, Aap ﷺ ne ek luqma chabaaya aur thook diya, Aap ke saath khaane me shareek ek Sahabi Bashir bin Bara'a ne vo gosht khaaya jis se unka inteqaal ho gaya.

Ummul Momineen Safiya bint Hayi bin Akhtab Raziallahuanha aur Ummul Momineen Maariyah Raziallahuanha ki shaadi :

Ghazwa khaibar me safiya bint Hayi Raziallahuanha qaidi ban kar aayi thi aur ye ek yahoodi sardar ki beti thi. Aap ne unhe Islam pesh kiya. Unhone qubool kiya jiske baad Aap ﷺ ne unhe azaad karke unse shaadi kar lee. Isi saal Shah sikandariyah wa Misr ne tohfe me Maariyah Raziallahuanha ko bheja, Aap ﷺ ne unhe azaad kiya aur unhe apne nikah me le liya.

Ghazwah zaat al riq'a :

Nabi Kareem ﷺ ko khabar mili ke madina se kuch faasle par chand baddoo musalmaano ke khilaaf ikaththa huye hai, Aap ﷺ ne saat sau Sahaba ko lekar unka ta'aqqub kiya vo dar kar idhar udhar bikhari gaye aur Aap ﷺ madina waapis aa gaye.

“Aayatul Tayammum” ka nuzool aur Aap ﷺ ka umrah qaza :

San 7 hijri me “Aayatul Tayammum” naazil hui. Aur isi saal Aap ﷺ ne umrah ki adaayagi ke liye makkah rawaana huye. Umrah karke wahaan teen din qiyaam kiya aur isi dauran Aap ﷺ Ummul Momineen Maimoonah bint al

Haaris se nikah bhi kiya jo ke Sayyad al Shuhadah Hazrat Hamza Raziallahuanhu ki biwi thi.

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عَقْدٌ لِي، فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّمَاسِيهِ، وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ، فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، فَقَالُوا: أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ؟ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسِ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ، وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَى فَخْذِي قَدْ نَامَ، فَقَالَ: حَبَسَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسِ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ، وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ، وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخْذِي، فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّثْيُمِ فَتَيَمَّمُوا، فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحَضِيرِ: مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ؟ قَالَتْ: فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَأَصْبَنَا الْعَقْدَ تَحْتَهُ.

Tarjamah : Hamse Abdullah bin Yusuf ne bayan kiya, unhone kaha hame maalik ne Abdur Rahman bin Qasim se khabar dee, unhone apne waalid se, unhone Nabi Kareem ﷺ ki zawjah muhtaramah Aisha Raziallahuanha se, aap ne batlaaya ke ham Rasoolullah ﷺ ke saath baaz safar (ghazwa bani al mustalaq) me the. Jab ham maqaam baidah ya zaat al jaish par pahunche to mera ek haar kho gaya. Rasoolullah ﷺ uski talaash me vahee thahar gaye aur log bhi Aap ﷺ ke saath thahar gaye. Lekin wahaan paani kaheen qareeb me na tha. Log Abu Bakr Raziallahuanhu ke paas aaye aur kaha, Aisha Raziallahuanha ne kya kaam kiya? Ke Rasoolullah ﷺ aur tamaam logon ko thahara diya hai aur paani bhi kaheen qareeb me nahi hai aur na logon hi ke saath hai. Phir Abu Bakr Siddiq Raziallahuanhu tashreef laaye, Rasoolullah ﷺ apna sar mubarak meri raan par rakhe huye so rahe the. Farmaane lage ke tumne Rasoolullah ﷺ aur tamaam logon ko rok liya. Haalaan ke qareeb me kaheen paani bhi nahi hai aur na logon ke paas hai. Aisha Raziallahuanha kahti hai ke waalid majid Raziallahuanhu mujh par bahur khafa huye aur Allaah ne jo chaha unhone mujhe kaha aur apne haath se meri kokh me kachooke lagaaye. Rasoolullah ﷺ ka sar mubarak meri raan par tha. Is wajah se mai harkat bhi nahi kar sakti thi. rasoolullah ﷺ jab subah ke waqt uthe to paani ka pata tak na tha. Pas Allaah Taala ne tayammum ki aayat utaari aur logon ne tayammum kiya. Is par Usaid bin Hazeer Raziallahuanhu ne kaha, Aye Aal Abi Bakr ! Ye tumhari koyi pahli barkat nahi hai. Aisha Raziallahuanha ne farmaya : Phir ham ne us oont ko hataaya jis par mai sawaar thi to haar uske neeche mil gaya. (Sahi Bukhari:334)

Hijrat ka aathwaan saal :

Jung e mawtah :

Ameer Basri ne Rasoolullah ﷺ ke ek safeer ko qatl kiya tha. Safeer ko qatl karna goya elaan jung karne ke mutaraadif hai. Isiliye san 8 hijri me Aap ﷺ ne teen hazaar ka lashkar tayaar karke mawtah rawaana kiya aur uska sipah saalaar Zaid bin Haarisa Raziallahuanhu ko banaaya aur farmaya agar Zaid shaheed kar diye jaaye to Ja'afar bin Abu Talib ameer honge aur idhar muqabile me dushman do laakh the. Dono fareeqon ke maa bain ghamsaan ki ladaayi shuroo huyi, ek baad deegar teeno sipah saalaar shaheed ho gaye. Uske baad Hazrat Khalid bin Waleed ameer bane, aur unhe apni kamaal firaasat aur jungi mahaarat se dushmano par r'ob qaayam kiya aur musalmaano ko ba hifazat dushmano se bacha kar madina waapis laaye.

Fatah Makkah :

Banu bakr sulah hudaibiyah ke mu'ahide me quraish ke saath shaamil huye the aur banu khazaa'ah musalmaano ke saath shaamil huye the. Banu bakr ne quraish ki madad se banu khazaa'ah par chaapa maara aur ahad shakni kee to Aap ﷺ ne ramazan 8 hijri me das hazaar Sahaba Kraam ke saath faatah ki haisiyat se makkah me daakhil huye. Musalmaano ki fauj dekh kar saare kuffar quraish dar gaye. Aap ﷺ ne makkah me daakhil hokar kaaba ki tattheer (paaki safayi) kee aur saare kuffar ke liye maafi ka elaan kiya aur kaha ke : Jo kaabatullah me daakhil ho jaaye use amaan hai. Ye vahee kuffar makkah hai jinhone makkah me musalsil terah saal tak qadam qadam par Aap ﷺ aur Sahaba Kraam ko sataaya tha. Ye vahee Abu Sufyan hai jo jung badr aur jung uhad me kaafiron ke sardaar rahe aur jung ahzaab me saare arab ko Aap ﷺ ke khilaaf jama kiya tha aur saari umar Aap ﷺ ko zak pahunchaane me koyi kasar nahi chodi. Aap ﷺ un tamaam ko maaf kar diya jiski wajah se log fauj dar fauj Islam me daakhil ho gaye, Allaah Taala ne farmaya :

**(IZAA JAA'A NASRULLAHI WAL FATAH. WARA AITANNAASA
YADKHULOONA FEE DEENILLAHI AFWAAJAA. FASABBIH BI
HAMDI RABBIKA WAS TAGHFIR, INNAHOO KAANA TAWWAABAA)**

Tarjamah : “Jab allaah ki madad aur fatah aa jaaye. Aur too logon ko Allaah ke deen me jouq dar jouq aata dekh le. To apne Rab ki tasbeeh karne lag hamd ke saath aur us se maghfirat ki dua maang, beshak vo bada hi tawbah qubool karne waala hai.” (Surah Nasr:110/1-3)

Ghazwa Hunain :

Qais elaan ke qabayel ke log musalmaano ke khilaaf jung karne ke liye waadi hunain me ikaththa huye the. Aap ﷺ ko iski khabar mili to Aap baarah hazaar ka lashkar lekar hunain pahunche. Us waqt baaz musalmaano ne kaha : Aaj ham hi

ghaalib rahenge kyu ke aaj hamari taadaad kaseer hai. Ye Allaah ke bajaay apni taaqat par bharosa kiye jiski wajah se musalmaan jung ke ibteda me shikast kha gaye the, lekin Allaah ke Rasool ﷺ aur chand Sahaba saabit qadam rahe aur Aap ye ash'aar padh rahe the : **annal nabiyyal kazaba anaa bin abdul muttalib.**

Aap ﷺ Hazrat Abbas Raziallahuanhu ko kaha ke vo Sahaba ko nida lagaaye Hazrat Abbas Raziallahuanhu ne zor se nida lagayi, Aye Darakht Waalon ! Kahaan ho? Aap ki aawaaz sunkar musalmaan aahista aahista jama huye aur dobara dushmano par zabardast hamla kiya jis se vo waadi chod kar bhaag gaye. Jung ke baad Aap ﷺ maale ghaneemat ki taqseem se faarigh hokar maqaame jaa'araana se teesra umrah kiya.

Ghazwa e Ta'if :

Ghazwa hunain se faarigh hokar Aap ﷺ ne ta'if ka rukh kiya lekin unhone ek saal ki khuraak ka intezaam karke qalyon me mahsoor ho gaye the. Aap ﷺ ne taqreeban ek maah muhasirah kiya lekin vo baahar nahi nikle.

Hijrat ka saatwaan saal :

Ghazwa Tabook :

San 9 hijri ke mausam giraam me Aap ﷺ roomiyon se nipatne ka iraada kiya aur uske liye Aap ﷺ ne musalmaano me elaan kiya ke jiske paas jo kuch saamaan hai vo laakar jama karde taake tabook jaane me aasaani ho. Ye sunkar Sahaba Kraam ke paas jo kuch bhi tha unhone usko Allaah ke Rasool ﷺ ke darbaar me pesh kiya. Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ne ghar ka saara saamaan laakar Aap ki khidmat me pesh kiya aur Hazrat Umar Raziallahuanhu ne gahr ka aadha saamaan laakar Aap ki khidmat me pesh kiya. Aur ek Sahabi ne din bhar ka kaam kiya aur badle me jo mila vo Aap ki khidmat me pesh kiya. Phir Aap ﷺ ne tabook ka qasad kiya jab Aap ﷺ tabook pahunche to roomi Aap ki aamad se dar kar apne hi mulk me bikhhar gaye. Aap ﷺ ne wahaan bees din qiyaam kiya, is dauraan mukhtalif wafood Aap se mulaaqaat karne ke liye aaye Aap ﷺ ne unka isteqbaal kiya aur bees din baad madina waapis aa gaye.

Is jung me munafiqeen aur teen Sahaba Kaab bin Maalik, Muraarah bin Rab'ee aur Hilaal bin Amiyah shareek na ho sake. Jung se waapsi par Aap ﷺ ne in tamaam se jung se peeche rahne ka sabab poocha to munafiqeen jhoot bol kar bach gaye lekin teeno Sahaba ne kaha ke aye Allaah ke Rasool ﷺ ! Hamara koyi uzr nahi tha, ham susti aur kaahili se jung me shareek na ho sake jiski wajah se Aap ﷺ ne unka pachaas din tak social boycott kiya. Pachaas din baad Allaah Taala ne unki tawbah qubool kee.

Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ka hajj aur Surah Tawbah ki ibtedaayi aayaat ka nuzool aur hajj ki farziyat :

San 9 hijri me Aap ﷺ ne Abu Bakr Raziallahuanhu ki amarat me teen sau logon ko hajj ke liye rawaana kiya. Uske baad Surah Tawbah ki ibtedaayi aayatun naazil hui, jisme mushrikeen ko hajj karne se roka aur mu'ahidah todne waalon ko chaar maah ki mahoolat dee gayi, Aap ﷺ ne in aayaat ko padh kar sunaye. Aur usi saal hajj farz kiya gaya.

Hijrat ka daswaan saal :

Hajjatul wida'a :

San 10 hijri me Aap ﷺ hajj karne ke liye Sahaba Kraam ke saath rawaana huye. Ye Aap ka hajj tha, isi hajj me Aap ﷺ ne alag alag maqaamaat par taareekh khutbe diye jo khutbah hajjatul wida'a ke naam se mash'hoor hai aur logon ko hajj ke tafseeli ahkaamaat bataye. Aur isi hajj me ye ayat naazil hui :

(AL YOUMA AKMALTU LAKUM DEENAKUM WA ATMAMTU ALAIKUM N'IMATI WA RAZEETU LAKUMUL ISLAMA DEENA)

Tarjamah : “Aaj maine tumhare liye deen ko kaamil kar diya aur tum par apna in'aam bhar poor kar diya aur tumhare liye Islam ke deen hone par razaamand ho gaya.” (Surah Maa'idah:5/3)

Aap ﷺ ke bees din ka aitekaaf, ramazan me do martaba Jibreel ko Quraan sunaana aur surah Nasr ka nuzool :

San das hijri hi me Nabi Kareem ﷺ ne bees din ka aitekaaf kiya aur do martaba Jibreel Alaihissalaam ne mukammil Quraan Majeed suna aur isi saal Surah Nasr naazil hui.

Gyaarahwaan saal :

Aap ﷺ ka marz :

San 11 hijri me safar ke aakhri peer ko Aap ﷺ ke sar me dard shuroo hua aur ye dard badhta gaya. Shiddat marz ke bawajood Aap ﷺ ne barabar masjid aakar jumraat ki maghrib tak logon ko namaz padhayi. Maghrib me Aap ﷺ ne surah Mursalaat ki tilawat kee. Isha me ghusl karke namaz padhaana chaha lekin Aap ﷺ par ghash taari hui, Aap ne Abu Bakr ko kahla bheja ke vo logon ko namaz padhaye. Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ne Aap ke heene hayaat satrah namazen padhayi. Hafta ya itwaar ke roz Aap ﷺ ko kuch ifaaqa hua to Aap ﷺ ne baith kar logon ko namaz padhayi aur peer ke roz Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu fajr ki namaz padha rahe the ke Aap ﷺ ne Hazrat Aisha Raziallahuanha ke hujre se parda hataaya aur logon ko dekh kar muskuraaya.

Hazrat Abu Bakr Raziallahuanhu ne samjha ke Aap tashreef laana chahte hai aur Aap thoda peeche hat gaye lekin Aap ﷺ ne haath se ishaara karke kaha ke namaz mukammil karlo. Aap ki takleef badhti gayi yahaan tak ke naz'aa ki haalat shuroo huyi, Aap ﷺ Hazrat Aisha Raziallahuanha ke sahare baithe the, itne me Abdur Rahman bin Abu Bakr apne haath me miswaak lekar aaye, Aap ﷺ miswaak ki taraf dekhne lage, Hazrat Aisha samajh gayi ke Aap ﷺ miswaak karna chahte hai, uske baad Hazrat Aisha Raziallahuanha ne miswaak ko chaba kar narm karke Aap ﷺ ko dee jo Aap ne miswaak kiya. Phir Aap apne haathon ko aasmaan ki taraf uthaaya aur nigah chat ki taraf karke kah rahe the ke in anbiya, siddiqeen, shuhada aur saaliheen ke saath jin par toone in'aam kiya, Aye Allaah mujhe bakhsh de, mujh par raham farma aur rafeeq aala me mera thikaana bana, is dauraan Aap ﷺ ki rooh nikal gayi.

Aap ﷺ ki wafaat :

Baaz mawriqeen kahte hai ke 12 Rabi ul awwal san 11 hijri ke darmiyaani hisse me Aap ki wafaat huyi, lekin Shaikh Safi ur Rahman Mubarakpuri Rahimahullah kahte hai 12 Rabi ul Awwal 11 hijri chaasht ke waqt Nabi Kareem ﷺ is dunya se rukhsat kar gaye.

Allaah Taala se dua hai ke Allaah Taala hame Nabi Kareem ﷺ ki seerat padhne aur us par amal karne ki tawfeeq inaayat farmaye, Aameen.